ċkejken, mhux le f'surtek, iżda f'ġens artek. Mur u idħ
għand dawk il-għorrief ġermaniżi, ingliżi, franċiżi, taljani,
lilek jilqgħu b'imħabba u b'ferħa kbira, mhux le għax għarf
bħalna minn sider ommhom, iżda billi għarfu li inti wieħed mi
l-isbaħ u mil l-eqdem ilsna ta' l-Orjent. Imxi dejjem il-quddiem
qatt la tħares lejn il babaw li juruk egħdewwietek, żomm
xandar dejjem ilsienek safi bħalma għal eluf ta' snin żamm
u qatt ma bżajt u la mill-Griegi, la mir-Rumani, Kartaġini
Spanjoli, Franċiżi, u mitt ġens ieħor li fuqek saltan. Kel
oħra u biż-żejjed. Qabel inħallik nitolbok, ja *Malti* lsienna,
tiġi żżurna, jekk jista' jkun, aktar fil-qrib. Nitolbuk ukoll
kull mita toħroġ taħżen fik bosta tagħlim fuqek in-nifsek. N
tolbuk turina u tfissrilna s-sabiħ nisel tiegħek; min kienet o
mok, min huma ħutek, qrabatek. Nitolbuk turina kif i
tassew ilsien għalik kif qal minnek il-għaref Pietru D'Ono
(fil-ktieb tiegħu Paġ. 202) "*Il linguaggio maltese, molti*
credono arabo, ma in VERITÀ È LINGUA A PARTE, *e propr*
delle isole di Malta". Urina, iva, kemm inti ta' mîn igħożż
u jfaħħrek kif qalet minnek il-għarfa: *Civiltà Cattolica* "*La li*
gua maltese è venerabile per la sua antichità" u fuq kollox urin
li minn għajrek ma jiġrilniex ħaġ'oħra ħlief bħal dik il-qas
li tixxejjer ma' kull riħ, billi ma għandhiex min iwiżinha, niti
ġensna: "*Nationality is tested by speech*", nitilfu:... "ta' demmna
fjur:—jitbiddel ħsiebna, jitbiddlu qlubna — it-tajjeb kollu jitl
u jmur". Is-sliem għalik, ja *Malti*.

M

(Jaħfrilna M. *talli qassarnielu xi ftit: dan għamilnieh billi ba*
tulna tard ħafna u ma kellniex wisa' biż-żejjed.)

TNEHIDA

Issa kif ix-xemx għabet
għal kollox mill-għoljiet,
iġbor ma' dwarek, ħija,
għal ftit il-ħsibijiet.

Int rajtha fl-għodwa tielgħa
id-dawl tarmi bil-ħlewwa,
rajtha f'nofs il-jum tiżreġ
bħal nar ta' qilla w-dnewwa,

bil-ftit il-ftit bdiet tnaqqas
mal-jum, id-dawl u s-saħħa,
mal-jum għabet għal kollox
xejn ma ħalliet minn tagħha

Sew-sew l-għamla ta' ħajtek
titla', tissaħħaħ, tmur,
dil-ħajja li bħal l-ilma
tinxered malli tfur.

C. M. B.

MISTOQSIJIET U TWEĠIBIET

G. G. (GUDJA). Trid taf il-għala l-kunjomijiet (ismijiet tal-familja) ma niktbuhomx bl-ortografija tagħna bħal ma niktbu kliem ieħor.

L-isem tal-familja hi ħaġa li ma tistâx tmissha u għandek tħalliha kif dak li jkun wiritha u li fuqha, għal iktar minn raġuni waħda, l-alfabet xjentifiku tal-Għaqda ma għandu l-ebda jedd. Mhux hekk iktarx l-ismijiet tal-fonti, bħal ma ngħidu aħna: *Ġanni* flok *Gianni*; *Karmnu* flok *Carmnu*.

Ma ngħidlekx li dawn il-Kunjomijiet ma ssibhomx miktubin daqqa môd, daqqa ieħor, bħalma dlonk issib min jikteb: *Xerri* u *Sceri*, *Sciberras* u *Xiberras*, *Scicluna* u *Xicluna* fejn l-*sc* u l-*x* għandhom leħen wieħed, bħalma wkoll issib fil-kunjomijiet *Schembri* (Xkembri) *Cuschieri* (Kuxkieri) li xejn ma jaqbel ma' dak il-leħen li jâtu l-istess *sc* u *x* fil-kunjomijiet: *Gascun* (Gaskûn) *Axisa* (Aksisa).

Dawn huma fdalijiet u xhieda ta' dik il-kitba ewlenija f'Malta ta' xi 500 sena ilu u fuqhom, li biha, fuq l-ortografija taljana u sqallija ġew maħżużin min-nutari l-kunjomijiet maltin fit-testmenti u l-kuntratti, u bħala dokument ta' wirt ta' isem il-familja ma jistgħux jittiesfu, għalkemm miktubin ħażin.

Insibu l-istess ħaġa f'kunjomijiet ta' familji Ingliżi.

Ismijiet Maltin bħal: *Axiak*, *Agius*, *Ebejer*, jekk niġu għal dik li hi *etimoloġija* u *ortografija* tal-kelma, imisshom jinkitbu: *Għaxaq*, *Għaġuż*, *Għbejjer* (plur: ta *Għabura*). Fuq biljett ta' wieħed min-nobbli werrieta tal-kunjom *Axiak*. dan l-isem hu miktub *Għaxaq*, sinjal li dak li hu, għoġbu jibqa' jżomm l-ortografija ta' dan l-isem kif wiritha mir-razza.

G. M. (GĦAWDEX). Il-kelma *Mġarr*, mogħtija bħala plurâl ta' *Moġra* jew *Miġra*, fl-ewwel ħarġa tal-"*Malti*" paġ. 11., hi miktuba ħażin. Trid tiġi *Mġâr*. Nistqarru li l-iżball hu tagħna waħdu u mhux ta' T. Z. li kien kitibha sewwa. Waqt it-tiswijiet ta' l-istampa ħallatnieha mal-kelma *Mġarr* ta', ngħidu aħna, *Mġarr ix-Xini*, isem ta' post (*mimmât*) li ġej mill-verb: *ġarr* u mhux minn *ġera*, li minnu hu mnissel l-isem l-ieħor ta' *moġra*.

Għalkemm kif taħseb int il-kelma *Mġarr*, bħal l-isem ta' l-*Imġarr* ta' Għawdex, qiegħed biex ifisser *port* jew *lok*, iktarx f'xatt il-baħar, *mnejn u fejn* tinġarr il-merkanzija ta' l-ibliet. [cfr. VASSALLI. *Lexicon* 476] — isem imnissel mill-verb *ġarr*